

8718 VUB Inleiding tot het recht I

Inhoud

Inleiding.....	1
I. Algemene inleiding: wat is recht?	2
A. Latijnse oorsprong van het begrip “recht”	2
1. Wat is “recht” in de Latijnse taal?.....	2
B. Definitie van het begrip “recht”	3
2. Waarom is het moeilijk om recht te definiëren?	3
1. Enkele definities van het begrip “recht”	4
2. Centrale elementen in het begrip “recht”	4
3. Welke centrale elementen kunnen we erkennen in het begrip “recht”?	4
2.1. Het recht is een geheel van bindende regels	5
4. Wat verstaan we onder “bindende regels”?.....	5
2.1.a. Gebodsbepalingen, verbodsbepalingen, verlofs-bepalingen, belovende regels	6
5. In welke categorieën kunnen we alle gedragsregels onderbrengen?	6
6. Wat is de aard van gebiedende regels?.....	7
7. Wat is de aard van verbiedende regels?	8
8. Wat is de aard van verlobbepalingen?	9
9. Wat zijn belovende regels?	10
10. Wat is de al dan niet directe werking van een belofte?	11
11. Wat is de standstill clause?	12
2.1.b. Rechtsregels toepasbaar na keuze	13
12. Wat zijn de rechtsregels die slechts na keuze toepasbaar zijn?.....	13
2.1.c. Aanvullende of suppletieve rechtsregels	14
13. Wat zijn aanvullende of suppletieve rechtsregels?.....	14
2.1.d. Ondersteunende regels en handhavingsregels.....	15
14. Wat zijn ondersteunende regels?	15
2.1.e. Technische regels en formalismen in het recht	16
15. Wat zijn technische regels?	16
16. Wat is het formalisme in het recht?.....	17
17. Wat is het formalisme van de wilsuiking?	18

18. Wat is het formalisme van de bescherming?.....	19
19. Wat is de formaliteit van de bewijsvoering?.....	20
20. Wat is het formalisme van de publiciteit?	21
25. Wat is het formalisme in de juridische akten?.....	22
26. Hoe loopt het formalisme in de rechtspleging?.....	23
2.2. Het doel van het recht is de samenleving ordenen en in stand houden	24
27. Welke drie aspecten onderscheiden we in de taak van het recht?	24
28. Wat is de relatie tussen het recht en de maatschappelijke orde?.....	25
29. Aan welke voorwaarden moet het recht voldoen om maatschappelijke orde te scheppen?.....	26
30. Beschrijf het recht als beleidsinstrument.....	27
31. Beschrijf het recht als een evolutief fenomeen	28
2.3. Het recht vereist gezag.....	29
A. Het recht wordt door de overheid opgelegd	29
32. Waarom is de staat de rechtsgemeenschap bij uitstek?	29
B. De rechtsregels worden gehandhaafd door of krachtens maatschappelijk gezag.....	30
33. Op welke twee vlakken worden het recht gehandhaafd?	30
C. De bindende kracht en naleving van de rechtsregel.....	31
34. Welke twee aspecten bepalen de bindende kracht van de rechtsregel?.....	31
35. Bespreek de geldigheid van rechtsregel.....	32
36. Bespreek de effectiviteit van rechtsregel	33
37. Welk effect hebben sancties in de rechtsregel?	34
D. Het recht en andere normatieve systemen	35
38. Wat is de plaats van godsdienst in het Belgische systeem?	35
39. Hoe is de verhouding met de godsdienst geregeld in de grondwet?.....	36
40. Wat is de plaats van de moraal?	37
41. Wat is het onderscheid tussen recht en moraal inzake sancties?	38
42. Wat is de niet problematische verhouding tussen recht en moraal?	39
43. Geef voorbeelden van de problematische verhouding tussen recht en moraal ...	40
E. Enkele basisconcepten van het recht	41
44. Geef het onderscheid tussen objectief recht en subjectief recht	41
45. Geef het verschil tussen positief recht en natuurrecht.....	42
46. Geef het onderscheid tussen gemeen recht en uitzonderingsrecht	43

47. Wat zijn vermoedens?	44
48. Wat zijn ficties?	45
II. De bronnen van het recht	46
A. Bronnen van het recht	46
49. Omschrijf het begrip “rechtsbron”	46
B. Materiële bronnen.....	47
50. Wat zijn de materiële bronnen van het recht?	47
51. Wat zijn historische bronnen?.....	48
52. Wat zijn de politieke bronnen van het recht?.....	49
53. Welke feiten of omstandigheden zijn materiële bronnen van het recht?	50
54. Welke rechtsfilosofische bronnen van het recht zijn er?	51
C. Formele bronnen.	52
55. Welke ideologische bronnen dragen bij tot het recht?	53
56. Wat is de invloed van rechtsleer, rechtsgeschiedenis rechtsvergelijking op het recht?.....	54
D. Aard en formulering van de rechtsregel.....	55
57. Hoe is de evolutie inzake de aard en formulering van de rechtsregel?	55
58. Hoe is de rechtsregel opgebouwd?	56
Parenthese: voorbeelden van examenvragen betreffende hoofdstukken I en II.....	57
III. Nadere bespreking van de rechtsbronnen, met inbegrip van de voornaamste rechtsbeginselen.....	58
A. De wet sensu lato (de wet in de ruime zin van het woord)	58
A1. Algemene beschouwingen	58
1. Enkele historische beschouwingen	58
2. De hiërarchie van de rechtsnormen	59
59. Waarom moet er een hiërarchie zijn tussen de rechtsnormen?	59
60. Welke principes worden gehanteerd bij de hiërarchie der normen?	60
61. Welke wettelijke waarde heeft de hiërarchie der normen?	61
3. Onderscheid tussen formele wet en materiële wet	62
62. Wat verstaan we onder materiële wet?	62
63. Wat verstaan we onder een formele wet?	63
64. Zijn alle materiële wetten formele wetten of omgekeerd?.....	64
4. Beginselen van behoorlijke wetgeving	65

4.1. Begrip	65
65. Wat zijn beginselen van behoorlijke wetgeving/regelgeving?	65
4.2. Catalogus van beginselen van behoorlijke regelgeving	66
4.3. Bespreking van de beginselen van behoorlijke wetgeving	66
66. Bespreek het beginsel van de duidelijke doelstelling	66
67. Bespreek het noodzakelijkheidsbeginsel	67
68. Bespreek het uitvoerbaarheidsbeginsel	68
69. Bespreek het rechtszekerheidsbeginsel	69
70. Bespreek het vertrouwensbeginsel	70
71. Bespreek het beginsel van de rechtsgelijkheid	71
72. Wat is het onderscheid tussen formele gelijkheid en materiële gelijkheid?	72
73. Welke gelijkwaardigheidstoets hanteert het grondwettelijk Hof?	73
74. Welk schema hanteert de wetgever om na te gaan of er geen ongeoorloofd onderscheid in het leven wordt geroepen?	74
75. Bespreek het beginsel van de normatieve draagwijdte	75
76. Bespreek het beginsel van de duidelijke regelgeving	76
77. Bespreek het beginsel van de regelgeving op het juiste niveau	77
78. Bespreek het beginsel van de kenbaarheid	78
79. Is de wet van kracht voor degene die ze niet kennen?	79
A2. Internationale en supranationale normen	80
1. Internationale verdragen	80
1.1. Begrip en kenmerken	80
80. Wat is een internationaal verdrag?	80
81. Wat zijn de vijf kenmerken van een verdrag?	81
82. Bespreek: schriftelijke overeenkomst	82
83. Bespreek: die rechtsgevolgen teweeg brengt	83
84. Bespreek: tussen subjecten van internationaal recht	84
85. Zijn de deelstaten bevoegd voor verdragen?	85
86. Bespreek de vijfde voorwaarde: beheerst door het internationaal recht	86
87. Welke andere termen bestaan er voor verdrag?	87
1.2. De begrippen internationale en supranationale normen	88
88. Wat is het onderscheid tussen internationale en supranationale normen?	88
1.3. Soorten verdragen	89

89. Wat zijn traités-lois, traités-contrats en traités-constitutions ?	89
90. Wat is het onderscheid tussen bilaterale en multilaterale overeenkomsten?	90
91. Wat is het onderscheid tussen plechtige verdragen en verdragen in vereenvoudigde vorm?.....	91
2. Het begrip “directe werking”	92
92. Omschrijf het begrip directe werking	92
93. Hoe werken internationale normen met directe werking?	93
94. Wat zijn verdragen zonder directe werking?.....	94
95. Wanneer zijn verdragen met directe werking in België toepasselijk?	95
96. Hoe bepalen we of een verdrag directe werking heeft of niet?.....	96
3. Verhouding tussen het internationaal recht en het nationaal recht	97
97. Hoe regelt de grondwet de verhouding tussen het internationaal recht en het nationaal recht?	97
98. Wat is het onderscheid tussen monisme en dualisme?	98
99. Is het Belgische recht monistisch of dualistisch? Geef.....	99
Achtergrond: Smeerkaasarrest.....	99
A3. De grondwet	101
1. Definitie	101
100. Geef de definitie van de grondwet in het Belgische recht	101
2. Belang van de grondwet	102
101. Wat is het belang van de grondwet?.....	102
3. Oorsprong van de grondwet	103
102. Hoe ontstond het idee van de grondwet?	103
103. In welke etappes kwam de Belgische grondwet tot stand?	104
104. Door welke ideeën wordt de grondwet beïnvloed?	105
105. Wat is de tendens van de Belgische grondwet van 1831?	106
106. In welke taal werd de grondwet opgesteld?.....	107
4. Onderscheid tussen de grondwet in formele zin en de grondwet in materiële zin .	108
107. Wat begrijpen we onder de formele of geschreven grondwet?	108
108. Wat is de materiële grondwet?.....	109
5. Kenmerken van de grondwet	110
109. Welke drie kenmerken heeft de grondwet?.....	110
5.1. Algemeenheid	111

110. In welke zin is de grondwet algemeen?	111
5.2. Hoogste rechtsnorm	112
111. Waarom is de grondwet de hoogste rechtsnorm?	112
112. Wat wordt bedoeld met de wil van de natie?	113
5.3. Stabiliteit	114
113. Waarom en hoe zorgt de grondwet voor stabiliteit?	114
6. De plaats van de grondwet in de hiërarchie van de rechtsnormen: de hiërarchische verhouding tussen de grondwet en de internationale normen	115
114. Welke argumenten worden aangehaald om de internationale normen met directe werking voorrang te geven op de grondwet?	115
115. Welke argumenten worden aangehaald tegen de voorrang van de internationale normen met directe werking op de grondwet?	116
116. Op welke manier kan een internationale norm met directe werking dan toch buitenspel worden gezet?	117
117. Hoe staat de rechtspraak tegenover de primautiteit van de internationale normen met directe werking?	118
7. De procedure van grondwetsherziening	119
118. Op welke wijze is de procedure van grondwetsherziening zo rigide?	119
119. Geef het verschil tussen de oorspronkelijke en de afgeleide grondwettelijke macht	120
120. Welke drie stappen zijn nodig om de grondwet te wijzigen?	121
121. Beschrijf de eerste fase: de verklaring tot herziening	122
122. Beschrijf de tweede fase: ontbinding van de kamers en nieuwe verkiezingen	123
123. Beschrijf de derde fase van de grondwetsherziening: de constituanten	124
8. De grondwetsherzieningen sinds 1831	125
124. Beschrijf de grondwetsherziening van 1893	125
125. Beschrijf de grondwetsherziening van 1921	126
126. Beschrijf de grondwetsherziening van 1970-1971: eerste staatshervorming	127
127. Beschrijf de grondwetsherziening van 1980: tweede staatshervorming	128
128. Bespreek de derde staatshervorming van 1988 – 89	129
129. Beschrijf de grondwetsherziening van 1991	130
130. Beschrijf de vierde staatshervorming van 1993	131
131. Beschrijf de vijfde staatshervorming van 2001 – 2003	132
132. Beschrijf de grondwetsherziening van 2002	133

133. Beschrijf de grondwetsherziening van 2003.....	134
134. Beschrijf de grondwetsherziening van 2004 – 2005.....	135
135. Beschrijf de grondwetsherziening van 2007.....	136
136. Beschrijf de zesde staatshervorming van 2012-2014.....	137
137. Beschrijf de grondwetsherziening van 2021.....	138
138. In welke fases werden nieuwe grondrechten ingevoerd?.....	139
139. In welke fases werd aan belangrijke rechtscolleges en actoren binnen justitie een grondwettelijk statuut toegekend?.....	140
9. De coördinatie van de grondwet	141
140. Waarom werd de grondwet gecoördineerd in 2004?	141
10. De gecoördineerde grondwet van 1994.....	142
Voorbeelden van examenvragen	143

8718 VUB Inleiding tot het recht II

Inhoud

A4. De wet.....	1
1. Algemeen.....	1
1. Geef de drie takken van de wetgevende macht	1
2. De taakverdeling tussen kamer en Senaat	2
2. Hoe was de taakverdeling tussen kamer en Senaat voor 1993?.....	2
3. Hoe was de taakverdeling tussen 1993 en 2014?.....	3
4. Hoe is de taakverdeling na de zesde staatshervorming (2014)?.....	4
5. Welke aangelegenheden zijn verplicht bicameraal?.....	5
6. Welke aangelegenheden zijn optioneel bicameraal?	6
7. Welke aangelegenheden zijn monocameraal?.....	7
3. De wetgevende procedure.....	8
8. Algemeen: hoe werkt de cascaderegel?	8
3.1. Het initiatiefrecht	9
9. Wat is het initiatiefrecht?	9
10. Wie heeft het initiatiefrecht in de verschillende procedures?.....	10
11. Wat is het verschil tussen een wetsontwerp en een wetsvoorstel?	11
12. Wanneer vervalt een wetsvoorstel of wetsontwerp?	12
13. Welke procedure volgt het wetsvoorstel?	13
14. Welke procedure volgt het wetsontwerp?	14
3.2. De monocamerale procedure.....	15
3.2.1. Inoverwegingneming.....	15
15. Wat is de inoverwegingneming van een wetsvoorstel?.....	15
3.2.2. De verzending naar en de bespreking in de bevoegde parlementaire commissie	16
16. Hoe werken de commissies?.....	16
3.2.3. Behandeling en stemming in de plenaire vergadering	17
17. Hoe wordt behandeld en gestemd in de kamer?	17
3.2.4. De overzending aan de Koning.....	18
18. Is de stemming het einde van het wetgevend werk?.....	18
3.2.5. Bekrachtiging en afkondiging door de Koning	19

19. Wat is de bekrachtiging?	19
20. Wat fixeert de bekrachtiging?.....	20
21. Binnen welke termijn moet de Koning de wet bekrachtigen?	21
22. Heeft de Koning het recht om de bekrachtiging te weigeren?.....	22
23. Wanneer bestaat de wet?	23
24. Wat is de afkondiging?.....	24
25. Wat is de verhouding tussen bekrachtiging en afkondiging?	25
26. Welke handtekeningen zijn nog nodig voor bekrachtiging en afkondiging?.....	26
3.2.6. Bekendmaking in het Belgisch Staatsblad.....	27
27. Waarom moet de wet in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt?.....	27
28. Is er een termijn voor de bekendmaking van de wet?	28
29. In welke talen gebeurt de publicatie?.....	29
30. Und die deutsche Sprache?	30
31. Wat betekent de tegenstelbaarheid die de afkondiging meebrengt?	31
3.2.7. Inwerkingtreding	32
32. Wanneer treedt een wet in werking?.....	32
33. Gebeurde dat een wet nooit in werking treedt?.....	33
3.3. De bicamerale procedure	34
34. Hoe verloopt de bicamerale procedure?	34
3.4. De optioneel bicamerale procedure	35
35. Waarom wordt het initiatief genomen bij de optioneel bicamerale procedure? ..	35
36. Hoe gebeurt de eerste behandeling van het wetsvoorstel of wetsontwerp in de optioneel bicamerale procedure?	36
37. Hoe kan de Senaat zijn evocatierecht uitoefenen?	37
3.5. Voorkoming en regeling van de belangenconflicten; de grondwettelijke alarmbel	38
3.6. De verschillende wijzen van stemmen	38
38. Welke verschillende meerderheden zijn er vereist?	38
39. Hoe gaat de stemming bij volstreekte meerderheid?	39
42. Hoe wordt het aanwezigheidsquorum berekend?.....	40
43. Hoe en wanneer wordt gestemd bij dubbele tweederdemeerderheid?	41
44. Wanneer is een bijzondere versterkte meerderheid noodzakelijk?	42
3.7. Bijzondere soorten wetten	43
3.7.1. Interpretatieve wetten.....	43

45. Wat zijn interpretatieve wetten?	43
46. Onder welke voorwaarden kan een wet als een interpretatieve wet worden beschouwd?	44
3.7.2. Wetten aangenomen met bijzondere meerderheid	45
3.7.3. Programmawetten.....	45
47. Wat wordt programmawet genoemd?.....	45
3.7.4. Opdrachtwetten.....	45
3.7.5. Besluitwetten.....	46
48. Wanneer werden besluitwetten gestemd?.....	46
Parentese: voorbeelden van examenvragen.....	47
A5. Het decreet.....	48
1. Algemeen.....	48
49. Wat zijn decreten?	48
50. Wie oefent in de deelstaten de wetgevende macht uit?.....	49
51. Zijn er decreten in Brussel?.....	50
2. Werking ratione loci: waar gelden de decreten geografisch gezien?.....	51
3. Rechtskracht van het decreet.....	51
52. Hoe wordt de rechtskracht van het decreet geregeld?	51
53. Kan een decreet een federale wet wijzigen?	52
54. Wat is het voornaamste verschil tussen een wet en een decreet?	53
4. Soorten decreten	54
4.1. Bijzondere meerderheidsdecreten	54
55. Wat zijn bijzondere meerderheidsdecreten?	54
4.2. Gewone decreten.....	55
56. Hoe worden gewone decreten gestemd?.....	55
5. Procedure van totstandkoming van het decreet.....	56
5.1. Initiatiefrecht.....	56
57. Wie heeft het initiatiefrecht bij decreten?	56
5.2. Raadpleging van de afdeling wetgeving van de Raad van State	57
62. Moet ontwerp of voorstel van decreet voorgelegd worden voor advies aan de Raad van State?	57
5.3. Behandeling in het gemeenschaps of gewestparlement	58
63. In welke stappen wordt het voorstel ontwerp van decreet behandeld in een gemeenschaps of gewestparlement?	58

64. Hoe worden de nadelen van het monocameraal stelsel op deelstaatniveau opgevangen?	59
5.4. Bekrachtiging en afkondiging	60
65. Wie bekrachtigt de decreten en kondigt ze af?	60
5.5. Bekendmaking en inwerkingtreding	61
66. Hoe en in welke talen worden decreten bekend gemaakt?	61
A6. De ordonnantie	62
1. Ordonnanties van het Brussels hoofdstedelijk gewest in gewestelijke aangelegenheden	62
67. Hoe verschillende bevoegdheden van het Brussels hoofdstedelijk gewest van deze van de andere gewesten?.....	62
68. Wie heeft het initiatiefrecht voor ordonnanties?	63
69. Welke rechtskracht hebben ordonnanties?	64
2. Ordonnanties van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie	65
70. Welke bevoegdheden heeft de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie?..	65
3. Procedure van totstandkoming van een ordonnantie	66
71. Welke specifieke procedures zijn er voor de totstandkoming van een ordonnantie?	66
4. Bijzondere ordonnanties (art. 28 bijzondere Brusselwet).....	67
72. Wat zijn bijzondere ordonnanties?	67
A7. Samenwerkingsakkoorden	68
73. Wat zijn samenwerkingsakkoorden?.....	68
74. Voor welke materies zijn samenwerkingsakkoorden bedoeld?	69
75. Welke grenzen worden gesteld aan samenwerkingsakkoorden?.....	70
76. Hoe komen samenwerkingsakkoorden tot stand?	71
77. Wat is de para constitutionele functie van samenwerkingsakkoorden?	72
78. Wat is de plaats van de samenwerkingsakkoorden in de hiërarchie der normen?	73
A8. Gezamenlijke decreten en ordonnanties.....	74
79. Wat is de bedoeling van gezamenlijke decreten en ordonnanties?.....	74
A9. Bijzondere en gewone Koninklijke besluiten	75
1. Het begrip koninklijk besluit of KB.....	75
80. Wat is de definitie van het koninklijk besluit?	75
81. Welke twee soorten KB's bestaan er?.....	76

82. Op welke grond kan de uitvoerende macht wetgevende normen uitvaardigen? .	77
2. De grondslag voor de verordnungsbevoegdheid van de Koning	78
83. Wat zijn de drie verschillende grondslagen van de reglementaire bevoegdheid van de Koning?	78
2.1. Artikel 108 van de grondwet: de rechtstreeks door de grondwet verleende bevoegdheid tot verordening/uitvoering	79
84. Wat is de zin van artikel 108 van de grondwet?.....	79
85. Kan de Koning uitvoeringsbesluiten te nemen waarbij de betrokken wet niets aangeeft?	80
86. Kan de koning weigeren een wet uit te voeren?	81
87. Kan een KB de wet wijzigen?	82
2.2. Artikel 105 van de grondwet: de verordnungsbevoegdheid gesteund op een (opdracht) wet, dus op delegatie van normatieve bevoegdheid door de wetgever aan de Koning.....	83
88. Wat is de normatieve bevoegdheid die gegeven wordt door artikel 105?	83
89. Wat is een (gewone) opdrachtwet?	84
90. Wat zijn voorbehouden bevoegdheden?	85
91. Wat is een residuaire bevoegdheid?.....	86
92. Welke soorten opdrachtwetten onderscheid men?.....	87
93. Wat is een gewone opdrachtwet?.....	88
94. Wat zijn de eigenschappen waaraan een KB moet voldoen dat genomen is in uitvoering van een gewone opdrachtwet?.....	89
95. Wat is een kaderwet of de raamwet?.....	90
96. Wat is een bijzondere machtenwet?	91
97. Waarom is er parlementaire bekrachtiging nodig?	92
98. Welke voorwaarden zijn er gesteld aan het toekennen van bijzondere machten aan de Koning?.....	93
99. Wat zijn buitengewone machten wetten?	94
2.3. De autonome of zelfstandige verordnungsbevoegdheid van de Koning	95
100. Op welke domeinen heeft de Koning een zelfstandige verordnungsbevoegdheid buiten de artikelen 105 en 108?	95
3. Procedure van totstandkoming van een reglementair koninklijk besluit	96
101. Wie neemt het initiatief tot een reglementair KB?	96
102. Moet de afdeling wetgeving van de Raad van State worden geraadpleegd?.....	97
103. Wat betekent het overleg in de ministerraad?	98

104. Wat is de stap van voorkoming en regeling van belangenconflicten?	99
105. Hoe gebeurt de bekendmaking en inwerkingtreding van het KB?.....	100
A 10. Besluiten van gemeenschappen en gewestregeringen, besluiten van het Verenigd college van de gemeenschappelijke gemeenschapscommissie	101
106. Vergelijk artikel 20 BWHI met artikel 108 van de grondwet	101
107. Hoe komen besluiten van de deelstaatregeringen tot stand?.....	102
A11. Federale ministeriële besluiten.....	103
108. Bespreek de rang van federale ministeriële besluiten	103
A 12. Besluiten van de leden van de gemeenschappen en gewestregeringen (ministeriële besluiten op deelstatelijk niveau).....	104
109. Bespreek de besluiten van de deelstatenministers	104
A 13. Besluiten van de federale staatssecretarissen.....	105
110. Bespreek de besluiten van de federale staatssecretarissen	105
A 14. Provinciale en gemeentelijke besluiten	106
111. Wat is de taak van provincies en gemeenten?	106
112. Wat zijn de agglomeratienormen?	107
113. Wat zijn de normen van de districtsraden?	108
114. Wat zijn provinciale reglementen?	109
115. Wat zijn gemeentelijke reglementen?.....	110
A 15. Besluiten van zelfstandige openbare instellingen.....	111
116. Welk statuut hebben de besluiten van zelfstandige openbare instellingen?	111
A 16. Pseudowetgeving en omzendbrieven	112
117. Wat zijn pseudowetgeving en omzendbrieven?	112
A 17. Inhoudelijke indeling van wetten	113
1. Wetten van openbare orde	113
118. Wat zijn wetten van openbare orde?	113
119. Wat is de sanctie voor overeenkomsten gesloten in overtreding van de wet van openbare orde?	114
2. Imperatieve of dwingende wetten	115
120. Wat zijn imperatieve/dwingende wetten?	115
3. Wilsaanvullende of suppletieve wetten.....	116
121. Wat zijn wilsaanvullende of suppletieve wetten?	116
122. Hoe weten we of een wet van dwingend recht of van suppletief recht is?.....	117
4. Beschikkende wetten	118

123. Wat zijn beschikkende wetten?	118
124. Welke twee soorten verbintenissen zijn er buiten overeenkomst of?	119
A 18. Voorrangsregels in het recht	120
1. Lex superior	120
125. Bespreek het beginsel Lex superior derogat legi inferiori	120
2. De door de bevoegde overheid uitgevaardigde wet gaat voor op de door de onbevoegde overheid uitgevaardigde wet	121
126. Bespreek het principe van de bevoegde versus onbevoegde overheid	121
3. Het Lex posterior principe	122
127. Bespreek het Lex posterior principe	122
4. Lex specialis	123
128. Bespreek het Lex specialis principe	123

8718 VUB Inleiding tot het recht III

Inhoud

B. De gewoonte.....	1
B1. Begrip.....	1
1. Welke elementen zijn nodig om te kunnen spreken van een gewoonterecht?	1
2. Bespreek het materieelelement: usus	2
3. Bespreek het psychologisch aspect: opinio iuris	3
B 2. Kenmerken van de gewoonte als formele bron van recht.....	4
4. Bespreek de kenmerken van de gewoonte als formele bron van recht	4
B 3. Enkele historische beschouwingen	5
B 4. De verhouding van de gewoonte tot de wet	5
4.1. De gewoonte in de wet	5
5. Is de gewoonte in het recht nog belangrijk?	5
4.2. De gewoonte secundum legem.....	6
6. Wat is de gewoonte secundum legem?	6
4.3. De gewoonte praeter legem	7
7. Bespreek de gewoonte praeter legem	7
8. Wat maakt een gewoonte tot een grondwettelijke gewoonte?.....	8
4.4. De gewoonte contra legem	9
9. Wat is de gewoonte contra legem?.....	9
10. Wat is de rechtskracht van een gewoonte contra legem?.....	10
C. Algemene rechtsbeginselen.....	11
C 1. Begrip	11
11. Wat moet worden verstaan onder het begrip algemeen rechtsbeginsel?	11
12. Welke elementen inzake algemene rechtsbeginselen kunnen we afleiden uit de definities?.....	12
C2. Algemene rechtsbeginselen secundum legem	13
13. Wat zijn algemene rechtsbeginselen secundum legem?.....	13
C 3. Algemene rechtsbeginselen praeter legem	14
14. Wat zijn algemene rechtsbeginselen praeter legem?	14
15. Gaat de rechter zijn boekje te buiten als hij een algemeen rechtsbeginsel toepast?	15

C 4. Algemene rechtsbeginselen contra legem.....	16
16. Wat zijn algemene rechtsbeginselen contra legem?	16
17. Wat zijn algemene rechtsbeginselen van grondwettelijke aard?.....	17
18. Waar staan de algemene rechtsbeginselen van grondwettelijke aard in de hiërarchie der normen?.....	18
19. Som voorbeelden op van algemene rechtsbeginselen met grondwettelijke kracht.	19
20. Wat zijn algemene rechtsbeginselen met wettelijke waarde?	20
Parentthese: voorbeelden examenvragen.....	21
D. Billijkheid.....	22
D 1. Begrip	22
21. Omschrijf het begrip billijkheid	22
D 2. De verhouding van de billijkheid tot de wet in de materiële betekenis.....	23
22. Staat de billijkheid in de wet?	23
23. Bestaat er billijkheid secundum legem?	24
24. Bestaat er billijkheid praeter legem?	25
25. Bestaat er billijkheid contra legem?.....	26
E. De overeenkomst	27
26. Welke discussie bestaat over de overeenkomst als bron van wet?	27
F. De handhaving van de normenhiërarchie	28
F 1. De verhouding tussen de grondwet en de wet, decreet, ordonnantie	28
27. Welke instantie waakt over de overeenstemming van de wet, decreet en ordonnantie met de grondwet?	28
28. Wat is de eigen plaats van het grondwettelijk Hof in het Belgische staatsbestel?.....	29
29. Hoe is het grondwettelijk Hof samengesteld?	30
30. Welke bevoegdheden heeft het grondwettelijk Hof?	31
31. Met welke instrumenten wordt de bevoegdheid van het grondwettelijk Hof uitgeoefend?.....	32
32. Beschrijf de procedure tot vernietiging van een wetsbepaling.....	33
33. Binnen welke termijn moet de vordering tot nietigverklaring worden ingesteld?.....	34
34. Wat is het effect van de vernietiging door het grondwettelijk Hof?.....	35
35. Wat betekent de schorsing van een norm door het grondwettelijk Hof?	36
36. Hoe beslist het grondwettelijk Hof op prejudiciële vraagstelling?	37
F 2. De verhouding tussen de hogere rechtsnorm en het besluit (KB of lager)	38

2.1. Het wettigheidsbeginsel.....	38
37. Wat is de wettelijke basis van het Wettigheidsbeginsel?	38
38. Bespreek de twee aspecten van het Wettigheidsbeginsel.	39
39. Welke twee toepassingen van het Wettigheidsbeginsel bestaan er?.....	40
2.2. De exceptie van onwettigheid.....	41
40. Waar vindt men de exceptie van onwettigheid?	41
41. Waarom noemt men dit de exceptie van onwettigheid?	42
42. Wat is de werking van een geslaagde exceptie van onwettigheid?.....	43
2.3. De Raad van State, afdeling bestuursrechtspraak.....	44
43. Hoe kwam de regelgeving inzake de Raad van State tot stand?	44
44. Welke twee afdelingen telt de Raad van State?	45
45. Wat is de taak van de afdeling wetgeving?	46
46. Wat is de draagwijdte van het instellen van een annulatieberoep (beroep tot nietigverklaring) bij de Raad van State?.....	47
47. Waarom is het beroep tot nietigverklaring een objectief beroep?.....	48
48. Op welke gronden kan de vernietiging worden gevraagd?.....	49
49. Binnen welke termijn moet het beroep tot nietigverklaring worden ingesteld? ..	50
50. Welke vormen bestaan er van het administratief kort geding?	51
51. Wat zijn de voorwaarden om een gewone vordering tot schorsing in te stellen? ..	52
52. Telt enkel het persoonlijk belang?	53
53. Heeft een beroep bij de Raad van State schorsende werking?	54
54. Wat is de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid?	55
55. Binnen welke periode moet de uiterst dringende noodzakelijkheid worden gevraagd?	56
56. Welke gevolgen heeft een vernietigingsarrest van de Raad van State?	57
Parenthese: mogelijke examenvragen	58
G. De rechtspraak	59
1. Begrippen: rechtspraak en jurisprudentie	59
57. Wat is de definitie van rechtspraak?.....	59
58. Wat is de jurisprudentie of het praetoriaans recht?	60
2. Nationale rechtscolleges	61
2.1. Indeling volgens subjectief en objectief contentieux	61
57. Wat is het verschil tussen subjectief en objectief contentieux?	61

2.2. Het subjectief contentieux	62
58. Wat is het voornaamste onderscheid binnen het subjectief contentieux?	62
59. Welke zijn de politieke rechten?	63
60. Wat zijn burgerlijke rechten?	64
61. Hoe maakt de grondwet het onderscheid tussen burgerlijke en politieke rechten bij de organisatie van de rechtsprekende functie?	65
62. Wie heeft de bevoegdheid administratieve rechtscolleges op te richten?	66
63. Wat is het onderscheid tussen de rechterlijke macht en de rechterlijke orde?	67
64. Hoe wordt de rechterlijke macht uitgeoefend?	68
65. Wat is het statuut van de militaire rechtbanken?	69
66. Beschrijf de piramide van de rechterlijke organisatie	70
67. Bespreek de rechtbanken op kantonnaal niveau	71
68. Hoe zijn de gerechtelijke arrondissementen ingedeeld?	72
69. Welke rechtbanken zijn er op arrondissementeel niveau?	73
70. Wat is de bevoegdheid van de politierechtbank?	74
71. Wat is de samenstelling van de rechtbank van eerste aanleg?	75
72. Welke afdelingen telt de rechtbank van eerste aanleg?	76
73. Beschrijf de rol van de burgerlijke rechtbank	77
74. Wat is de bevoegdheid van de correctionele rechtbank?	78
75. Wat is de bevoegdheid van de familie en jeugdrechtbank?	79
76. Welke zaken behandelt de jeugdrechtbank?	80
77. Welke zaken behandelt de familierechtbank?	81
78. Welke zaken behandelt de strafuitvoeringsrechtbank?	82
79. Wat is de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg zetelend in kort geding?	83
80. Wat is de bevoegdheid van de arrondissementsrechtbank?	84
81. Beschrijf de samenstelling van het hof van assisen	85
82. Voor welke zaken is het hof van assisen bevoegd?	86
83. Hoe verloopt de procedure voor het hof van assisen?	87
84. Welke rechtbanken bestaan op het niveau van het rechtsgebied?	88
85. Beschrijf de samenstelling en bevoegdheid van de arbeidsrechtbank	89
86. Beschrijf de samenstelling en de bevoegdheid van de ondernemingsrechtbank	90
87. Bespreek de samenstelling en bevoegdheid van het hof van beroep	91

88. Bespreek de samenstelling en bevoegdheid van het arbeidshof.....	92
89. Hoe is het Hof van Cassatie samengesteld?	93
90. Wat is het onderscheid tussen het Hof van Cassatie en overige rechtbanken?...	94
91. Bespreek de militaire rechtscolleges	95
92. Welke zijn de administratieve rechtscolleges?	96
93. Wat is arbitrage?	97
94. Wat is bemiddeling?	98
2.3. Het objectief contentieux	99
95. Definieer het objectief contentieux	99
3. Internationale rechtscolleges	100
4. Beginselen die het rechtspreken beheersen: beginselen van behoorlijke rechtsbedeling	101
4.1. Begrip	101
96. Waar vinden we de beginselen van behoorlijke rechtsbedeling?	101
4.2. Recht van toegang tot de bij de wet ingestelde rechter	102
97. Waar vinden we het recht van toegang tot de rechter?	102
98. Wat is de inhoud van het recht op toegang tot de rechter?	103
4.3. Openbaarheid	104
99. Waar vinden we het principe van een openbaar proces?	104
100. Wat houdt de openbaarheid van artikel 148 van de grondwet in?	105
4.4. Onafhankelijkheid	106
101. Wat houdt het principe van onafhankelijkheid van de rechter in?	106
102. Welke beperkingen worden de rechters opgelegd?	107
103. Wat is het statuut van de tuchtrechtbank voor magistraten?	108
4.5. Onpartijdigheid	109
104. Wat is het onderscheid tussen onpartijdigheid en onafhankelijkheid?	109
105. Bespreek het adagium Justice must not only be done, it must also seem to be done	110
106. Wat is het onderscheid tussen subjectieve en objectieve onpartijdigheid?	111
107. Wat is wraking van de rechter?	112
108. Wat is verschoning van de rechter?	113
109. Wat is de vordering tot onttrekking van de zaak?	114
4.6. Vereiste van de redelijke termijn	115

110. Wat omvat de vereiste van de redelijke termijn?	115
4.7. Het beginsel van de wapengelijkheid	116
111. Wat houdt het beginsel van de wapengelijkheid in?	116
4.8. Verplichting een uitspraak te doen	117
112. Waarom is de rechter verplicht een uitspraak te doen?	117
4.9. Verbod om algemene regels uit te spreken.....	118
4.10. Motiveringsplicht	119
5. Rechtspraak als formele bron van recht.....	120
113. In welke zin is de rechtspraak een formele bron van recht?.....	120
114. Welke drie uitzonderingen zijn er op het niet bindend karakter van de rechtspraak?.....	121
6. Enkele begrippen.....	122
6.1. Het gezag van de rechterlijke uitspraak	122
115. Wat is het gezag van gewijsde?	122
116. Bespreek het adagium res iudicata pro veritate habetur	123
117. Wat is het relatief gezag van gewijsde?.....	124
118. Wat is het voorlopig gezag van gewijsde?	125
119. Wat is de kracht van gewijsde?	126
6.2. Rechtsmiddelen	127
120. Wat zijn rechtsmiddelen?.....	127
121. Heeft iedereen altijd recht op beroep?.....	128
122. Wat zijn gewone rechtsmiddelen?	129
123. Wat zijn buitengewone rechtsmiddelen?.....	130
H. Rechtsleer	131
124. Wat verstaan we onder rechtsleer?	131
125. Wat zijn de eigenschappen van de rechtsleer als bron van het recht?.....	132
Parenthese: voorbeelden van examenvragen.....	133

8718 VUB Inleiding tot het recht IV

Inhoud

IV. De subjectieve rechten	1
A. Het begrip subjectief recht	1
1. Hoe wordt het begrip subjectief recht gedefinieerd?	1
2. Wat is het objectief recht?	2
3. Kan het subjectieve recht vereenzelvigd worden met een “belang”?	3
4. Hoe stellen we objectief en subjectief recht simpel voor?	4
B. Indeling van de subjectieve rechten	5
B1. Indeling naar de aard van de heerschappij	5
5. Welke categorieën bestaan er in de subjectieve rechten?	5
6. Wat zijn aanspraken en rechtsplichten?	6
7. Wat is de definitie van macht?	7
B2. Grondwettelijke subcategorisering	8
8. Welke twee soorten subjectieve rechten kent de grondwet?	8
9. Hebben alle mensen politieke rechten?	9
B3. Indeling van de rechten naar het voorwerp	10
3.1. Patrimoniale rechten of vermogensrechten	10
10. Wat zijn patrimoniale rechten?	10
11. Wat zijn zakelijke rechten?	11
12. Wat zijn intellectuele rechten?	12
13. Wat zijn vorderingsrechten?	13
3.2. Extrapatrimoniale rechten	14
14. Wat zijn extrapatrimoniale rechten?	14
15. Wat zijn persoonlijkheidsrechten?	15
16. Wat zijn familierechten?	16
17. Wat zijn sociale rechten?	17
18. Wat zijn humanitaire rechten?	18
19. Wat zijn economische rechten?	19
20. Wat zijn culturele rechten?	20
21. Wat is de eigen wijze van afdwinging van sociale rechten?	21

C. Het ontstaan van subjectieve rechten.....	22
22. Op welke wijze ontstaan subjectieve rechten?	22
D. De uitoefening van subjectieve rechten	23
23. Wat is rechtsbekwaamheid?.....	23
24. Wat is handelingsbekwaamheid?	24
25. Welke beperkingen zijn er aan de uitoefening van rechten?	25
26. Wat is rechtsmisbruik?.....	26
E. Het tenietgaan van subjectieve rechten.....	27
27. Op welke wijzen gaan subjectieve rechten teniet?	27
28. Hoe gaan rechten te niet door overlijden?	28
29. Hoe gaan rechten teniet door vervallenverklaring?	29
30. Hoe gaan rechten teniet door uitoefening?	30
31. Wat is afstand van recht?	31
32. Wat is rechtsverwerking?	32
33. Wat is verjaring?	33
V. De rechtssubjecten	34
A. Het begrip rechtssubject	34
34. Wat zijn rechtssubjecten en hoe worden ze ingedeeld?	34
35. Sinds wanneer is elke mens een rechtssubject?	35
B. Natuurlijke personen	36
36. Hebben alle mensen gelijke rechten?	36
37. Hoe begint de rechtspersoonlijkheid van een natuurlijk persoon?	37
38. Hoe eindigt de rechtspersoonlijkheid van de mens?	38
C. Feitelijke verenigingen (verenigingen zonder rechtspersoonlijkheid)	39
39. Hoe is de rechtspositie van feitelijke verenigingen?	39
D. Rechtspersonen	40
40. Wat zijn rechtspersonen?	40
D1. Soorten rechtspersonen	41
1.1. Publiekrechtelijke rechtspersonen.....	41
41. Wat zijn publiekrechtelijke rechtspersonen?	41
1.2. Privaatrechtelijke rechtspersonen	42
42. Wat zijn privaatrechtelijke rechtspersonen?	42
D2. Wettelijkheidsbeginsel en specialiteitsbeginsel.....	43

43. Wat omvat het wettelijkheidsbeginsel?.....	43
44. Wat is het specialiteitsbeginsel?.....	44
E. Elementen van de rechtspersoonlijkheid.....	45
E1. De staat.....	45
45. Wat is de staat van een rechtspersoon?	45
E2. Vermogen	46
46. Wat is het vermogen van de persoon?	46
E3. De bekwaamheid	47
47. Wat is de definitie van bekwaamheid?.....	47
48. Wat betekent genotbekwaamheid?.....	48
49. Wat is de handelingsbekwaamheid?.....	49
F. Het begrip “rechtsobject”	50
50. Wat betekent het begrip rechtsobject?	50
51. Wat zijn goederen?.....	51
52. Wat zijn producten?	52
53. Wat zijn diensten?	53
2. Onderscheid tussen roerende en onroerende goederen	54
2.1. Onroerende goederen	54
54. Wat wordt beschouwd als onroerende goederen?.....	54
2.2. Roerende goederen.....	55
55. Wat zijn roerende goederen?.....	55
56. Wat zijn roerende goederen uit hun aard?	56
57. Wat zijn roerende goederen door vervroegde roerendmaking?	57
58. Wat zijn roerende goederen door wetsbepaling?	58
Voorbeelden van examenvragen:	59

8718 VUB Inleiding tot het recht V

Inhoud

Deel VI. De instellingen	1
A. De voornaamste kenmerken van de Belgische staat.....	1
1. Een rechtsstaat	1
1. Wat is een rechtsstaat?	1
2. Wat is het tegengestelde van de rechtsstaat?	2
2. Een federale staat.....	3
2.1. Van gedecentraliseerde eenheidsstaat naar een federale staat.....	3
3. Wat is de eenheidsstaat of unitaire staat?.....	3
4. Hoe werd in het unitaire België deze bevoegdheid verzacht en later afgegeven? ...	4
2.2. Het begrip federale staat	5
5. Wat is een federale staat in het algemeen?	5
6. Wat zijn centripetale federale staten?.....	6
7. Wat zijn centrifugale federale staten?.....	7
2.3. De wetten van het federalisme.....	8
8. Wat zijn de klassieke wetten van het federalisme?	8
9. Beschrijf de autonomie in een federale staatsstructuur	9
10. Wat is de plaats van de bondsstaat in deze autonome structuur?	10
11. Wat is het probleem van de residuaire bevoegdheden?	11
12. Wie controleert de uitoefening van de bevoegdheden?.....	12
13. Wat is de wet van de participatie van de deelstaten?.....	13
14. Wat is de coöperatie?.....	14
2.4. Confederalisme	15
15. Wat is het onderscheid tussen federalisme en confederalisme?	15
2.5. Het Belgisch federalisme	16
16. Wat is de voornaamste structuur van het Belgisch federalisme?	16
17. Hoe wordt de participatie in België gerealiseerd?	17
18. Hoe wordt de coöperatieve gedachte in België gerealiseerd?.....	18
19. Wie heeft de residuaire bevoegdheid en wie een toegewezen bevoegdheid?.....	19
20. Welke confederale trekken heeft het Belgisch federalisme?.....	20

3. Een representatieve democratie: de nationale soevereiniteit	21
21. Wat is de draagwijdte van artikel 33 van de grondwet?	21
22. Wat is het begrip soevereiniteit?	22
23. Wat is het concept van de natie?	23
24. Hoe wordt de nationale soevereiniteit naar boven uitgehold?	24
25. Hoe wordt de nationale soevereiniteit naar onder uitgehold?	25
4. Een monarchie	26
26. Hoe wordt de monarchie ingesteld?	26
5. Een parlementair regime	27
29. Wat is de essentie van het parlementair regime in België?	27
30. Wie heeft de beslissende rol in het Belgisch staatsbestel?	28
31. Hoe wordt de samenwerking tussen parlement en regering geregeld?	29
6. De scheiding der machten	30
B. Het Belgisch grondgebied en de geledingen van de Belgische federale staat	30
1. Het begrip staat	30
32. Wat zijn de traditionele kenmerken van een staat?	30
33. Wat wordt verstaan onder volksgemeenschap die een staat vormt?	31
34. Wat is het gezag dat vereist is voor het bestaan van een staat?	32
35. Wat betekent het grondgebied voor een staat?	33
3. Provincie en gemeente	34
36. Wat zijn provincie en gemeente in het Belgische staatsbestel?	34
3.1. Provincies	35
37. Hoeveel provincies zijn er in België?	35
38. Welke organen hebben de provincies?	36
39. Wat zijn de provinciale bevoegdheden?	37
40. En Brussel?	38
3.2. Gemeenten	39
41. Wat zijn gemeenten?	39
42. Wat zijn de districten?	40
4. Taalgebieden	41
43. Hoeveel taalgebieden kent België?	41
44. Vallen gewesten, gemeenschappen en taalgebieden samen?	42
5. Gewesten	43

45. Hoeveel gewesten zijn er in België?	43
6. Gemeenschappen	44
46. Hoeveel gemeenschappen telt België?	44
47. Wat is de federatie Wallonie-Bruxelles?	45
C. De federale machten	46
1. De scheiding der machten	46
48. Waarop gaat de scheiding der machten terug?	46
49. Waar staat de scheiding der machten beschreven in de grondwet?	47
50. Hoe zijn de drie wetgevende machten verankerd?	48
51. Hoe zijn de verschillende uitvoerende machten verankerd?	49
52. Hoe wordt de scheiding der machten in de grondwet verankerd wat de federale staatsinstellingen betreft?	50
53. Wat is de rechtskracht van de wetgeving van de deelstaten?	51
54. Is de scheiding der machten dus absoluut in België?	52
55. In welke mate is de onderlinge samenwerking tussen de machten?	53
56. Waar zien we voornamelijk de scheiding der machten?	54
57. Hoe werkt de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht in twee richtingen?	55
2. De federale wetgevende macht	56
2.1. De drie takken van de federale wetgevende macht	56
58. Wat zijn de drie takken van de federale wetgevende macht en hun respectieve taken?	56
2.2. Algemene principes inzake de verkiezingen	57
59. Welke algemene principes gelden bij de verkiezingen?	57
60. Wat is het systeem van de kiesdrempel?	58
61. Beschrijf het systeem van de taalgroepen	59
2.3. De samenstelling van de kamer van volksvertegenwoordigers	60
62. Hoeveel leden zijn er in de kamer van volksvertegenwoordigers?	60
63. Welke zijn de voorwaarden om verkiesbaar te zijn?	61
64. Wie maakt deel uit van de Nederlandse taalgroep?	62
65. Wie maakt deel uit van de Franse taalgroep?	63
66. Wie maakt deel uit van de Duitse taalgroep?	64
2.4. De samenstelling van de Senaat	65
67. Hoeveel senatoren zijn er?	65

68. Wat zijn de voorwaarden om senator te worden?.....	66
69. Welke twee soorten senatoren zijn er?	67
2.5. Bevoegdheden van de kamer van volksvertegenwoordigers	68
70. Wat zijn de voornaamste bevoegdheden van de kamer van volksvertegenwoordigers?.....	68
71. Bespreek de eerste bevoegdheid: normerende of wetgevende functie.....	69
72. Bespreek de tweede bevoegdheid: het goedkeuren van verdragen.....	70
73. Bespreek de derde bevoegdheid: government making power.....	71
74. Hoe controleert de kamer de uitvoerende macht?	72
75. Bespreek de vijfde bevoegdheid: de financieel budgettaire controle.....	73
76. Bespreek de zesde bevoegdheid: oprichten van onderzoekscommissies	74
77. Bespreek de zevende bevoegdheid: het wijzigen van de grondwet	75
2.6. Bevoegdheid van de Koning als tak van de wetgevende macht.....	76
78. Welke bevoegdheden heeft de Koning als derde tak van de wetgevende macht?76	
3. De federale uitvoerende macht.....	77
3.1. De organen van de federale uitvoerende macht	77
79. Wie zijn de organen van de federale uitvoerende macht?	77
3.3. Het statuut van de Koning	78
3.3.a. De erfelijkheid	78
80. In welke zin is de Belgische monarchie erfelijk?	78
3.3.b. De onschendbaarheid en onverantwoordelijkheid van de Koning.....	79
81. Wat is de draagwijdte van de onschendbaarheid van de Koning?	79
82. Wat is de civiele lijst?	80
83. Kan de Koning worden afgezet?	81
84. Kunnen de leden van de regering zich achter het oordeel van de-Koning-verschuilen?	82
3.3.c. De onbekwaamheid om alleen te handelen; de ministeriële politieke verantwoordelijkheid	83
85. Wat is de basis van de politieke verantwoordelijkheid van de ministers?	83
86. Wat omvat de ministeriële verantwoordelijkheid?	84
87. Bespreek de problematiek van het koninklijk huwelijk	85
88. Is de minister verantwoordelijk of de hele regering?	86
3.3.d. De Koning heeft geen persoonlijke macht maar beschikt wel over politieke invloed	87

89. Wat is de grond van de politieke invloed van de Koning?	87
3.3. De samenstelling van de federale regering en aanverwante organen.....	88
70. Hoe worden de ministers benoemd?	88
71. Hoe is de ministerraad samengesteld?	89
72. Wat is het kernkabinet?	90
73. Wat zijn ministers zonder portefeuille?	91
74. Wat is de taak van staatssecretarissen?	92
75. Wat is de regeringsraad?	93
76. Wat zijn ministers van staat?	94
77. Wat doet de kroonraad?	95
78. Wat is het principe van de taalpariteit?	96
3.4. De voornaamste bevoegdheden van de koning als hoofd van de uitvoerende macht	97
79. Wat zijn de voornaamste bevoegdheden van de koning in zijn hoedanigheid van hoofd van de uitvoerende macht?	97
3.5. Interregnum en regentschap	98
80. Welke bepalingen regeren de situatie waarin er geen koning meer is?	98
3.6. De staatssecretarissen	99
81. Wat is de basis van de bevoegdheid van de staatssecretarissen?	99
3.7. De bevoegdheden van de uitvoerende macht	100
82. Wat is het principe van de toegewezen aard van de bevoegdheid van de uitvoerende macht?	100
83. Wat is de bevoegdheid tot het uitvoeren van wetten?	101
84. Wat is de bevoegdheid om het beleid van de federale staat te bepalen?	102
4. De rechterlijke macht.....	102
D. De gemeenschappen en gewesten	103
1. Centrifugaal federale staat van bipolaire aard	103
1.1. Centrifugaal.....	103
1.2. Bipolair.....	103
85. Wat betekent: de Belgische staat is bipolair?.....	103
2. Gebetonneerde en verschanste bevoegdheden.....	104
86. In welke zin zijn de bevoegdheden van gemeenschappen en gewesten gebetonneerd/verschanst?	104
3. Een federaal systeem met een asymmetrische structuur	105

87. In welke zin is de federale structuur asymmetrisch?.....	105
88. Hoe gebeurt de overheveling van bevoegdheden binnen Franstalig België?.....	106
4. Coöperatief federale staatstructuur.....	107
5. De materiële bevoegdheden van de gemeenschappen.....	107
89. Welke zijn de materiële bevoegdheden van de gemeenschappen?.....	107
6. De materiële bevoegdheden van de gewesten.....	108
90. Wat zijn de materiële bevoegdheden van de gewesten?.....	108
7. De bevoegdheden van de federale overheid	109
91. Van welke aard zijn de bevoegdheden van de federale overheid nog?	109
8. Belangrijke begrippen inzake bevoegdheidsverdeling	110
8.1. Economische en monetaire unie	110
92. In welke zin is België een economische en monetaire unie?	110
93. Wat betekent de economische en monetaire unie concreet?	111
8.2. Een bevoegdheidsverdeling uitgaande van exclusieve bevoegdheden.....	112
94. Wat is het principe van de exclusieve bevoegdheden?	112
8.3. Constitutionele autonomie.....	113
95. Wat betekent de constitutionele autonomie?	113
8.4. Federale loyaliteit	114
96. Wat is het beginsel van de federale loyaliteit?.....	114
9. De instellingen van gemeenschappen en gewesten	115
9.1. Parlementen van de gemeenschappen en de gewesten	115
97. Hoe werkt de wetgeving in de deelstaatsparlementen?.....	115
98. Wat is het verticaliteitsbeginsel?.....	116
99. Hoeveel parlementen zijn er in België?.....	117
100. Hoe worden de parlementen van gemeenschappen en gewesten samengesteld?	118
101. Hoe wordt het Vlaams parlement samengesteld?.....	119
102. Hoe is het parlement van het Waals gewest (Waals parlement) samengesteld?	120
103. Hoe is het parlement van de Franstalige gemeenschap samengesteld?.....	121
9.2. De regeringen van gemeenschappen en gewesten	122
104. Hoe werkt de uitvoerende functie van de gemeenschappen en gewesten?	122
105. Hoe worden de regeringen samengesteld?	123

106. Hoe wordt het aantal leden van de deelstaatregeringen begrensd?.....	124
107. Welke regels gelden voor besluitvorming binnen de regeringen?	125
Voorbeelden van examenvragen:	126
10. De Brusselse instellingen	127
108. Waarom verliep de vorming van het Brussels hoofdstedelijk gewest zo moeizaam?	127
109. Wat is het grondgebied van het Brussels hoofdstedelijk gewest?	128
110. Hoeveel entiteiten zijn bevoegd over Brussel?	129
10.1. De gewestbevoegdheden	130
10.1.a. Organen	130
111. Hoe is het Brussels hoofdstedelijk parlement samengesteld?	130
112. Hoe wordt de indeling in taalgroepen toegepast?	131
113. Hoe wordt de Brusselse hoofdstedelijke regering samengesteld?	132
114. Hoe is de regeling betreffende de Brusselse staatssecretarissen?	133
10.1.b. Bevoegdheden	134
115. Welke bevoegdheden heeft het Brussels hoofdstedelijk parlement?	134
116. Hoe is de constitutionele autonomie van het Brussels hoofdstedelijk parlement beperkt?	135
117. Hoe komen ordonnances tot stand?	136
voorbeelden van examenvragen	137
VII. De indeling van het recht: korte inleiding tot de onderscheiden takken van het recht	138